

การใช้เงินกู้ของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ในเขตอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

Loan Spending of Credit Groups' Members in Muang District, Songkhla Province

อ.อุทิศดี จรุงสวัสดิ์*

สินเชื่อจำเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสนับสนุนทางด้านการจัดหาปัจจัยการผลิต ซึ่งจะส่งผลให้ผลิตได้เพิ่มขึ้น และมีรายได้ประชาชาติสูงขึ้นตามมา เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์เป็น แหล่งสินเชื่อแก่สมาชิกกลุ่มอีกทางหนึ่ง จึงได้ศึกษาว่าสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีวัตถุประสงค์ในการ ใช้เงินกู้ยืมอย่างไร ใช้เพื่อการผลิตหรือการบริโภค รวมทั้งเปรียบเทียบการใช้เงินกู้จากกลุ่มออม ทรัพย์กับแหล่งเงินทุนอื่นด้วย

วิธีการศึกษา

เนื่องจากงบประมาณและเวลาจำกัด จึงศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ซึ่งมีกลุ่มออมทรัพย์รวม 37 กลุ่ม มีสมาชิกรวม 9,392 คน อยู่ในเทศบาลเมืองสงขลา 12 กลุ่ม และอยู่นอกเขตเทศบาลเมืองสงขลา 25 กลุ่ม (แต่มีอยู่ 1 กลุ่มที่มีสภาพความเป็นอยู่และ การประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำเนินงานเหมือนกับกลุ่มที่อยู่ในเขตเทศบาลฯ) การสุ่มตัวอย่างใช้ วิธีแบ่งกลุ่มออมทรัพย์ออกเป็น ในเขตและนอกเขตเทศบาลฯ และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) จากในเขต 3 กลุ่ม ได้สมาชิกตัวอย่าง 64 คน และสุ่มแบบตามพื้นที่ (Cluster Sampling) จากนอกเขต 6 กลุ่ม ได้สมาชิกตัวอย่าง 214 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 9 กลุ่ม และสมาชิกตัวอย่าง 278 คน จากนั้นสุ่มสมาชิกตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ (ยกเว้นเด็กและบุคคลในครอบครัว เดียวกัน) และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และนำมาประมวลผล ด้วยโปรแกรม SPSS/PC* หาค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการพรรณนาและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของ การศึกษา

ผลการศึกษา

1. การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มตัวอย่างมีเพศหญิงมากกว่าชาย เกือบครึ่งอยู่ในวัยกลางคน และกว่าครึ่งมีการศึกษา ระดับประถม 4-6 อาชีพหลักได้แก่ รับจ้างทั่วไปมากที่สุด ส่วนใหญ่สมรสแล้ว และมีจำนวนสมาชิกใน ครอบครัว 6 คนขึ้นไป

*เดิมภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

*ปัจจุบันโอนย้ายไปคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพียงกลุ่มเดียว มีเกือบครึ่งเป็นมานานแล้วคือ 5-10 ปี โดยหนึ่งในสี่ของบุคคลในครอบครัวเป็นสมาชิกด้วย ประมาณครึ่งหนึ่งของสมาชิกส่งเงินสัจจะ 100-200 บาท ต่อเดือน และมีเงินสัจจะคงเหลือตั้งแต่ 2,001-5,000 บาท

2. การกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์

ประมาณสองในสามของสมาชิกเคยกู้จากกลุ่มฯ โดยกู้มาแล้ว 2 ครั้งมากที่สุด จำนวนเงินที่กู้กันมากคือ 5,001-15,000 บาท คิดเฉลี่ย 13,294.10 บาท ส่วนใหญ่ยังเป็นหนี้กลุ่มฯ ซึ่งหนี้ที่ยังค้างกลุ่มฯ อยู่ในช่วง 2,001-5,000 บาทมากกว่าช่วงอื่น ส่วนผู้ที่ชำระหนี้หมดแล้ว ส่วนใหญ่ใช้เวลาปลดหนี้ภายใน 1 ปี และประมาณครึ่งหนึ่งของสมาชิก ใช้วิธีชำระหนี้ด้วยการส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเท่ากันทุกเดือน

3. การกู้เงินจากแหล่งทุนอื่น

มีสมาชิกเพียงร้อยละ 18.3 ของสมาชิกทั้งหมดที่เคยกู้จากแหล่งเงินทุนอื่น และกู้จากตลาดสินเชื่อในระบบมากกว่านอกระบบ โดยในระบบนิยมกู้จาก ธ.ก.ส.มากที่สุด ส่วนนอกระบบส่วนใหญ่กู้จากเพื่อนบ้าน มีเกือบครึ่งที่กู้ครั้งสุดท้ายเมื่อ 6-12 เดือนที่ผ่านมา จำนวนเงินกู้กันมากที่สุดคือ เกิน 30,000 บาท คิดเฉลี่ย 46,274.51 บาท สัญญากู้ส่วนใหญ่มีอายุนานกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี และสมาชิกยังมีหนี้ผูกพันเป็นส่วนใหญ่ โดยผ่อนส่งเป็นเงินตั้งแต่ 2,001-5,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด สมาชิกหนึ่งในสามที่กู้จากแหล่งเงินทุนอื่น เสียดอกเบี้ยเงินกู้ไม่ถึงร้อยละ 1.00 ต่อเดือน มีเพียง 1 ราย ที่เสียดอกเบี้ยเงินกู้เกินร้อยละ 10.00 ต่อเดือน

4. การใช้เงินกู้จากกลุ่มออมทรัพย์

การวิเคราะห์การใช้เงินกู้ได้แบ่งวัตถุประสงค์ของการใช้ออกเป็น 2 ประเภท คือ ใช้เพื่อการบริโภคและใช้เพื่อการผลิต และแบ่งลักษณะการใช้เงินกู้ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทำการค้า และด้านอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า สมาชิกใช้เงินกู้จากกลุ่มฯ เพื่อการบริโภคร้อยละ 61.49 ซึ่งมากกว่าใช้เพื่อการผลิตที่ใช้เพียงร้อยละ 38.51 ในด้านการผลิตจะใช้เลี้ยงสัตว์มากที่สุด โดยใช้เป็นค่าพันธุ์สัตว์มากกว่าอย่างอื่น ส่วนด้านปลูกพืชใช้เป็นค่าปุ๋ย ด้านการค้าใช้เป็นค่าสินค้าและด้านอื่น ๆ ใช้ในการซื้อที่ดินทำการเกษตรมากที่สุด สำหรับด้านการบริโภค สมาชิกใช้เงินกู้จากกลุ่มฯ เพื่อสร้างบ้าน รื้อ ฯลฯ มากกว่าอย่างอื่น

5. การใช้เงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่น

มีลักษณะการใช้ที่ตรงกันข้ามกับเงินกู้จากกลุ่มฯ กล่าวคือ ใช้เพื่อการผลิตร้อยละ 69.78 ในขณะที่ใช้เพื่อการบริโภคเพียงร้อยละ 30.22 ในด้านการผลิตเป็นการใช้ทางด้านอื่น ๆ มากที่สุด โดยใช้ซื้อรถยนต์มากกว่าอย่างอื่น ส่วนด้านปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทำการค้า สมาชิกใช้เป็นค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์สัตว์ และค่าสินค้า มากที่สุดเหมือนเงินกู้จากกลุ่มฯ สำหรับการซื้อที่ดินเพื่อทำการเกษตร เงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่น ถูกใช้ซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยมากที่สุด

6. การใช้รถและทัศนคติ

รถยนต์ที่ซื้อด้วยเงินกู้จากกลุ่ม ๔ ใช้ในด้านส่วนตัวมากที่สุด ส่วนรถยนต์ที่ซื้อด้วยเงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่น ใช้ติดต่อบริการค้ามากกว่ารับจ้างบรรทุกผู้โดยสาร สำหรับรถจักรยานยนต์ มีเฉพาะรายที่ซื้อด้วยเงินกู้จากกลุ่ม ๔ และถูกนำไปใช้ส่วนตัวมากกว่าบรรทุกผลผลิต ปุ๋ย ฯลฯ ในด้านทัศนคติเกี่ยวกับการกู้เงินจากกลุ่ม ๔ นั้น สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับปานกลาง

7. ความแตกต่างของการใช้เงินกู้ในแต่ละด้าน

จากการวิเคราะห์ด้วย ANOVA โดยให้การใช้เงินกู้เป็นตัวแปรตาม และเงินกู้จากกลุ่ม ๔ กับแหล่งเงินทุนอื่นเป็นตัวแปรอิสระ พบว่า แหล่งเงินทุนมีอิทธิพลต่อการใช้เงินกู้ทางด้านเลี้ยงสัตว์เพียงด้านเดียว นอกจากนี้ตัวแปรพร้อมคือ อาชีพ มีผลต่อการใช้เงินกู้ในด้านอื่น ๆ และปฏิกิริยาสองทางระหว่างเงินกู้จากกลุ่ม ๔ กับแหล่งเงินทุนอื่นมีผลต่อการใช้เงินกู้ด้านเลี้ยงสัตว์และด้านการค้าอย่างใดก็ได้ เมื่อใช้วิธีวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis) พบว่าจำนวนเงินกู้จากกลุ่มออมทรัพย์มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงสัตว์ และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอีกตัวกับตัวแปรร่วม ปรากฏว่าอาชีพและเขตที่อยู่อาศัยมิได้ช่วยส่งเสริมการใช้เงินกู้จากกลุ่ม ๔ ในขณะที่การใช้เงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่นกลับพบว่าอาชีพและเขตที่อยู่อาศัย ช่วยส่งเสริมการใช้เงินกู้จากตลาดสินเชื่อในระบบเพื่อเลี้ยงสัตว์ โดยสมาชิกใช้เงินกู้จากตลาดสินเชื่อในระบบมากกว่านอกระบบ

8. ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินทุนกับวัตถุประสงค์ของการใช้เงินกู้

ผลการวิเคราะห์ด้วยไค-สแควร์ (χ^2) พบว่า เงินกู้จากกลุ่ม ๔ และแหล่งเงินทุนอื่นซึ่งเป็นตลาดสินเชื่อในระบบได้ถูกใช้เพื่อการบริโภคมากกว่าการผลิต ส่วนเงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่นที่อยู่ในระบบถูกใช้เพื่อการผลิตมากกว่าการบริโภค และเมื่อแยกการวิเคราะห์ออกเป็นในเขตและนอกเขตเทศบาลฯ พบว่า เงินกู้จากกลุ่ม ๔ ยังคงถูกใช้เพื่อการบริโภคมากกว่าการผลิต ส่วนเงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่นทั้งในและนอกเขตเทศบาล ๔ ถูกใช้เพื่อการผลิตมากกว่าการบริโภค อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะวิเคราะห์แบบรวมหรือแยกเป็นในเขตหรือนอกเขตเทศบาล ๔ จำนวนเงินกู้จากกลุ่ม ๔ และที่มาของเงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่นมิได้เป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้เงินกู้

9. ความแตกต่างระหว่างการกู้เงินจากกลุ่ม ๔ กับแหล่งเงินทุนอื่น

ในการวิเคราะห์ด้วย t-test พบว่า มีความแตกต่างระหว่างการกู้เงินจากกลุ่ม ๔ และแหล่งเงินทุนอื่น นั่นคือ สมาชิกกู้เงินจากแหล่งเงินทุนอื่นมากกว่ากู้จากกลุ่ม ๔

10. ความสัมพันธ์ระหว่างเงินสัจจะสะสมกับการกู้เงินจากกลุ่ม ๔

เมื่อวิเคราะห์ด้วย r^2 พบว่า สมาชิกที่มีเงินสัจจะสะสมมากจะกู้เงินจากกลุ่ม ๔ ในระดับปานกลาง นั่นคือ การมีเงินสัจจะสะสมมากมิได้ทำให้ต้องกู้เงินจากกลุ่ม ๔ มากตามไปด้วย

สรุป

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พอสรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ยังใช้เงินกู้จากกลุ่มออมทรัพย์ในลักษณะที่ก่อให้เกิดรายได้ น้อยกว่าการใช้เงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่น อีกทั้งยังต้องพึ่งเงินกู้จากแหล่งเงินทุนอื่นมากกว่ากลุ่มออมทรัพย์ด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จได้ด้วยทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ 2538 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ผู้เขียนขอขอบคุณประธานกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ที่อนุเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งนิสิต นักศึกษา และนักเรียนรวม 11 คนที่ ช่วยเป็นพนักงานสัมภาษณ์ ตลอดจนอาจารย์สุนิตย์ เศรษฐโคภณ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือและลงรหัส และอาจารย์วันชัย ธรรมสัจการ ที่ได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS/PC*

เอกสารอ้างอิง

- 1.คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์. รายงานการศึกษาปัญหาหนี้สินเกษตรกร. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2533.
- 2.นิพนธ์ พัวพงศกร. ตลาดสินเชื่อในระบบในชนบทไทย : กรณีศึกษาเรื่อง สัญญากู้โครงสร้างตลาดพฤติกรรม และอัตราดอกเบี้ย. รายงานการวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง สินเชื่อชนบท. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2530.
- 3.พันธุ์ม ดิษยมณฑล และคณะ. สินเชื่อเกษตรกรในภาคเหนือประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, 2515
- 4.----- . สินเชื่อเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, 2516.
- 5.ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. "พฤติกรรมการออม ภาวะหนี้สิน ความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรไทย และนโยบายของรัฐ." ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Central Government's Policies on Rural Property. หน้า 1-41. ชลบุรี : TURA, 2523. อัดสำเนา.
- 6.ธนาคารแห่งประเทศไทย. สินเชื่อการเกษตรในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กลุ่มพัฒนาสินเชื่อการเกษตร สำนักผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย, 2523.
- 7.เพลินพิศ สัตย์สงวน. บทบาทธนาคารพาณิชย์ในการให้สินเชื่อเกษตรกร. รายงานการวิจัย โครงการวิจัยเรื่องสินเชื่อชนบท. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2530.
- 8.รายงานการสัมมนาเรื่องเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์จังหวัดสงขลา. สงขลา : สมาคมฟื้นฟูชนบทสงขลา และภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537.
- 9.รายงานผลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจกรรมเครือข่าย. สงขลา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองสงขลา, 2537.
- 10.เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. หนี้สินเกษตรกร ปีเพาะปลูก 2531/32. กรุงเทพฯ : กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2534
- 11.----- . การศึกษาปัญหาหนี้สินของเกษตรกรและสินเชื่อการเกษตรและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2534. อัดสำเนา.
- 12.----- . หนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ปีเพาะปลูก 2534/35. กรุงเทพฯ : กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2536.
- 13.----- . รายได้ - รายจ่ายครัวเรือนเกษตรกร ปีเพาะปลูก 2534/35 ภาคใต้. กรุงเทพฯ : กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2536.